01/01/2026

Ελάχιστος, οφειλόμενος φόρος τιμής προς την Φιλική Εταιρεία – Του Μυργιώτη Παναγιώτη

/ Γνώμες

Ο Ελληνικός Λαός από την φύση του ελεύθερος και αγωνιστής και πατριώτης στο διάβα της ιστορικής διαδρομής δεν έσκυψε το κεφάλι και δεν λογάριαζε την αριθμητική – υλική υπεροχή του αντιπάλου.

Το μαρτυρεί η απάντηση προς τους Πέρσες ότι θα πολεμάμε υπό την σκιά των τόξων των πολυάριθμων Περσών . Ο πόθος της ελευθερίας του κατέκαιγε τα σωθικά, μιλάμε για τη σκλαβιά του την οθωμανική. Το όνειρο ότι μια μέρα θα γίνουν πάλι με χρόνους με καιρούς δικά μας του συντηρούσε την ελπίδα και του έδινε φτερά. Το κρυφό σχολειό του συντηρούσε τον πόθο. Το ιστορικό παρελθόν δρούσε πολλαπλασιαστικά. Δεν δέχτηκε την τουρκική σκλαβιά μοιρολατρικά. Έγιναν αρκετές προσπάθειες σε τοπικό επίπεδο, κυρίως, για λευτεριά. Δεν είχαν τα αναμενόμενα και ποθητά αποτελέσματα. Οι τοπικές εξεγέρσεις πνίγονταν στο αίμα και πότιζαν το δένδρο και την Ελπίδα της ευλογημένης ημέρας.

Έτσι, λοιπόν, το 1814 στην Οδησσό της Ρωσίας και συγκεκριμένα την 14η Σεπτεμβρίου, ημέρα κατά την οποία η Ορθοδοξία εορτάζει και πανηγυρίζει την ύψωση του Τιμίου Σταυρού, τρείς αγνοί Έλληνες πατριώτες ιδρύουν τη Φιλική Εταιρεία. Πρόκειται για τον Νικόλαο Σκουφά, 35 χρόνων, από το Κομπότι της Άρτας, τον Εμμανουήλ Ξάνθο, 42 χρόνων, από την Πάτμο και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ, 26 χρόνων, από τα Γιάννενα. Και οι τρεις έχουν ήδη γίνει κοινωνοί των επαναστατικών ιδεών. Η Φιλική Εταιρεία ήταν η σημαντικότερη από τις μυστικές οργανώσεις που σχηματίστηκαν για την προετοιμασία επανάστασης για την απελευθέρωση.

Η επιλογή της ημέρας δεν είναι τυχαία. Θέλουν να σηματοδοτήσουν τον χαρακτήρα της σχεδιαζόμενης εξέγερσης, της προετοιμαζόμενης παλιγγενεσίας, την κήρυξη της επανάστασης για «την πίστη του Χριστού την Αγία και της Ελλάδος την Ελευθερία» όπως θα βροντοφωνάξουν οι επαναστατημένοι Έλληνες από την Αγία Λαύρα την 25η Μαρτίου 1821, άλλη μια πολύ σημαδιακή ημέρα για την Ορθοδοξία.

Η δράση της Φιλικής Εταιρείας, προφανώς, ήταν συνωμοτική και κρυφή. Ο δυνάστης Τούρκος καιροφυλακτούσε και πολύ εύκολα χρησιμοποιούσε τη χατζάρα και δεν αστειευότανε. Ήταν πολύ σκληρός και απάνθρωπος. Αυτό επέβαλε ώστε η οργάνωση να κινείται σε επίπεδα.: (Οι Βλάμηδες, οι Συστημένοι, οι Ιερείς, οι Ποιμένες, οι Αρχιερείς, οι Αφιερωμένοι και οι Αρχηγοί των Αφιερωμένων). Για αναγνωρίζονται μεταξύ τους οι φιλικοί είχαν σημεία αναγνωριστικά τα οποία μόνο αυτοί εγνώριζαν και απαγορευότανε να τα μαρτυρήσουν, έστω και αν εκινδύνευε η ίδια της η ζωή τους .Τα μέλη της ορκίζονταν στο ιερό ευαγγέλιο με όρκο σκληρό, μεταξύ των άλλων….: «Ορκίζομαι να προσέχω πάντοτε εις την διαγωγήν μου, να είμαι ενάρετος. Να ευλαβώμαι την θρησκείαν μου, χωρίς να καταφρονώ τας ξένας. Να δίδω πάντοτε το καλόν παράδειγμα. Να συμβουλεύω και να συντρέχω τον ασθενή, τον δυστυχή και τον αδύνατον. Να σέβομαι την διοίκησιν, τα έθιμα, τα

κριτήρια και τους διοικητάς του τόπου, εις τον οποίον διατριβώ.

Τέλος πάντων ορκίζομαι εις Σε, ω ιερά πλην τρισάθλια Πατρίς! Ορκίζομαι εις τας πολυχρονίους βασάνους Σου. Ορκίζομαι εις τα πικρά δάκρυα τα οποία τόσους αιώνας έχυσαν και χύνουν τα ταλαίπωρα τέκνα Σου, εις τα ίδια μου δάκρυα, χυνόμενα κατά ταύτην την στιγμήν, και εις την μέλλουσαν ελευθερίαν των...».

Το 1818 η Αόρατη Αρχή μετονομάστηκε σε «Αρχή των Δώδεκα Αποστόλων» και κάθε Απόστολος επωμίστηκε την ευθύνη μιας μεγάλης περιφέρειας. Οι Απόστολοι της Φιλικής Εταιρείας ήταν δώδεκα και ορίστηκαν από τον Σκουφά, όταν πήγε στην Κωνσταντινούπολη την άνοιξη του 1818. Αυτοί ήταν οι ακόλουθοι: Ο Γεωργάκης Ολύμπιος για τη Σερβία, ο Βατικιώτης για τη Βουλγαρία, ο Πεντεδέκας για τη Ρουμανία, ο Λουριώτης για την Ιταλία, ο Αναγνωσταράς για τα νησιά του Σαρωνικού, ο Χρυσοσπάθης για τη Μεσσηνία, ο Φαρμάκης για τη Μακεδονία και Θράκη, ο Κροκίδας για την Ήπειρο, ο Πελοπίδας για την Πελοπόννησο, ο Ίπατρος για την Αίγυπτο, ο Κατακάζης για τη Νότια Ρωσία και ο Κυρ. Καμαρηνός για τον Πετρόμπεη της Μάνης

Όλοι αυτοί, μετά τον θάνατο του Σκουφά, διασκορπίστηκαν στις περιφέρειες που τους ορίστηκαν και άρχισαν να μυούν τους Έλληνες στους σκοπούς της Φιλικής Εταιρείας. Σκοπός της Φιλικής Εταιρείας ήταν η γενική επανάσταση των Ελλήνων για την «ανέγερσιν και απελευθέρωσιν του Ελληνικού Έθνους και της Πατρίδος μας», όπως μας πληροφορεί ο ίδιος ο Ξάνθος. Και σημειώνει στα «Απομνημονεύματά» του: «..δια να ενεργήσωσι μόνοι των ό,τι ματαίως από πολλού χρόνου ήλπιζον από την φιλανθρωπίαν των χριστιανών βασιλέων».

Η πορεία ανάπτυξης της Φιλικής είναι εντυπωσιακή. Το διάστημα 1814 – 1816 τα μέλη της αριθμούν περίπου 20. Ως τα μέσα του 1817 αναπτύσσεται κυρίως μεταξύ των Ελλήνων της Ρωσίας και της Μολδοβλαχίας, αλλά και πάλι τα μέλη της δεν υπερβαίνουν τα 30. Όμως, από το 1818 σημειώνονται αθρόες μυήσεις. Κατά το 1820 εξαπλώνεται σε όλες σχεδόν τις περιοχές της Ελλάδας και τις περισσότερες ελληνικές παροικίες του εξωτερικού. Χιλιάδες υπολογίζονται οι μυημένοι, μολονότι είναι γνωστά μόνο 1096 ονόματα. Τους πρώτους μήνες του 1821 τα μέλη της αριθμούν δεκάδες χιλιάδες. Η οργάνωση είχε υπερβεί τα ίδια της τα όρια.

Στις γραμμές της συσπειρώνονται κυρίως έμποροι και μικροαστοί, αλλά και Φαναριώτες και κοτζαμπάσηδες και κληρικοί, πρόσωπα που θα διαδραματίσουν αγωνιστικό ρόλο (θετικό ή αρνητικό) στον αγώνα για την ανεξαρτησία, όπως οι οπλαρχηγοί Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Οδυσσέας Ανδρούτσος, Αναγνωσταράς, ο αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαίος (Παπαφλέσσας), οι Φαναριώτες Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος και Νέγρης, οι μεγαλοκαραβοκύρηδες Κουντουριώτηδες, οι

μεγαλοκοτζαμπάσηδες Ζαΐμης, Λόντος, Νοταράς, ο μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός κ.ά.

Για την Φιλική Εταιρεία πάρα πολλά θα μπορούσε να γράψει κανείς. Και πάλι λίγα θα ήταν. Θεωρείστε αυτά τα λίγα ως ελάχιστο φόρο τιμής και δόξης προς τους φλογερούς εκείνους Έλληνες πατριώτες που ίδρυσαν και λειτούργησαν στη συνέχεια την εταιρεία που προετοίμασε την εξέγερση των υπόδουλων, τότε, Ελλήνων για την Ελευθερία των. Ένωσε και συντόνισε τον ξεσηκωμό των Ελλήνων. Της πρέπει τουλάχιστον ο σεβασμός και η υπόσχεση ότι αν χρειαστεί θα δημιουργηθεί και πάλι η Φιλική Εταιρεία.

Υ.Γ. Αόρατος αρχή : ο ηγέτης της Φ.Ε.
Απόστολοι : συντονιστές

Μυργιώτης Παναγιώτης

Μαθηματικός